

vonatkozott. — Értekező ugyanis e *vitakérdést* illetőleg, támaszkodva néhány újabb francia s főleg német szakemberre, s egyenes ellentétben az uralkodó felfogással, határozottan oda nyilatkozik, hogy szerinte, föltéven, miszerint a kölcsönművellet a kellő óvatossággal és eszélylyel jött létre, a *külföldön fölvett államkölcsönök* előnyösebbek, és ajánlatosabbak. Ajánlatosbak jelesen azért, mivel a külföldi tőke által (föltéve természetesen mindég, hogy a kölcsönkép fölvett összegek productiv czélokra fordítottak) az egész nemzetgazdaság új lendületet, s éltető nedűket nyerhet; mivel ilykép a *nemzeti tőkesomma meg nem támadtatik*, az iparban, kereskedésben, és gazdaságban elhelyezett pénzörök megkiméltetnek; mivel a szóban lévő nagyobb szükségletnek más módon, névszerént súlyosb mérvű adó-fokozás útján kielégítése számtalan panaszra és bajra szolgáltat alkalmat; s mivel ilyképen, azon *nagy műveltség-históriai* törvény is, mely a népeket egymásközt mind szorosb érdeksolidaritásnak viszi eléje, a világtőkék ekként lehetőségessé való helyesb megoszlása és kiegyenlítődése által, — ez irányban is uralomra juthat, és jótékony hatásait gyakorolhatja.

Ezekkel összefüggésben, áttért értekező azután az ellenvéleményűek czáfolására is, s kimutatá egyebek közt, hogy az oly igen hangsúlyozott *politikai függés a külföldtől*, távolról sem oly valami veszélyes, mint sokan hiszik, sőt, több tekintetben ép az adós országra nézve kedvező, s előnyökkel járó internationalis viszonylat; s végre azon nagyfontosságú, de mindekkoráig igen kevesektől figyelembe vett *igazság*, illetőleg tényre utalt, hogy miután a tőke legyegileg *cosmopolit természetű*, s odavonúl mindég, a hol legmagasb kamatlatot talál, s miután az állam tulajdonkép úgy sem tilthatja el a külföldi tőkéseket kötelezvényci összevásárlásától, végfolyamatban nem is függ a kölcsönnevő országtól annak elhatározása: belföldiek vagy külföldiek legyenek-e hitelezői; s hogy e felett tulajdonkép a *kamatláb* magassága szokott döntenit; a mi pedig, mint tudjuk, semmiféle emberi hatalom vagy erő által nem szabályozható.

Végezetül értekező azt emelé ki, hogy az államadósság czélszerűsége és jogosultsága, adott esetben és körülmények közt, lényegileg *viszonyosan*, és nem *absolute* eldönthető kérdés; — hogy az államadósságoknak maguknak előnyös vagy káros, jó vagy rossz volta tulajdonkép a szerint határozódik: „*mire és mily módon* fordítottak a kölcsönkép fölvett összegek; — s hogy a státusadósságnak hátrányos hatásai, veszélyessége nem abban rejlik, hogy *létezik*, hogy az állam nem adósság-mentes, hanem abban, hogy előbbeni időkben *improductiv czélokra* nagy mérvű kiadások történtek; s hogy sok oly költség, melyet csak rendes évi bevételek, azaz *adókkal* kellett volna fődözni, — hitelműveletek, s adósságcsinálással fődöztettek.

129. *Ney Ferencz* l. t. ily czímű értekezést olvasott föl: *A nagyobb- és kisebb nemzetiségek és államok létjogi viszonyairól*; kivonatban következőleg:

Minden népnek a lehető földi boldogság elérhetésére kellő eszközökkel kell bírnia, melyek a szükséglet, haszon és élvezet körében foglaltatnak.

Ezek lehetnek anyagiak és szellemiek; szabályzó kapocs az arány. S ezen érdekeket biztosító alak az állam. Ennek túlságos terjedéséből származott kényuralom és rabszolgaság.

A népek kellő boldogítására nem szükségesek a roppant birodalmak.

Kisebb országban is megtalálhatja valamely nép a lét és haladás föltételeit.

Állami élet biztosítására nem multhatlanul szükséges a népek nemzetiségi azonossága.

Rokon nemzetiségek egygyé tömörülése nem elengedhetlen föltétele a népi létezésnek.

Gondviselés-szerű küldetésre egy nép sem hivatkozhatik öntudatosan.

Egy népnek sincs joga más kisebbet csupán a tömegesség indokából elnyelni.

Kisebb népnek nincs mindig oka csupán a nemzetiségi rokonságra támaszkodva valamely nagyobb népbe való beolvadást megőhajtani.

Kisebb nemzetiségnek is van joga a létezésre mindaddig, míg a kellő életföltételekkel bír.

Kisebb népek és nemzetiségek létének biztosítására hatalmas eszköz a szövetkezés.

Csak az őszinte, testvéri szövetkezés nyújt állandó biztosítékot.

Kisebb államok létezése nem csak lehető és jogos, hanem valódi szükség: emberjog, erkölcsiség és szabadság érdekében.

Az erőszakosan összetömörített nagy államokban a népek boldogok nem lehetnek.

Egyensúlyra nézve tanulságos példát mutatnak a természetben uralkodó rendszerek.

Oly kisebb állam, melyben több nemzetiség testvérileg megférhet, valódi mintakép a jövő alakulhatásokra nézve.

Az ekkép szövetkezett kisebb népeknek a testvérületet minden áron fen kell tartaniok, mint jogot és kötelességet.

130. *Arányi Lajos* l. t. szóbeli előadásban *Vajda-Hunyad* várát ismerteté, s bemutatá a nevezett vár térképét és mintáját.

Az Akadémia azon óhajtást fejezi ki: vajha hazánk e nevezetes építménye minél előbb megóvatnék a végpusztulástól.

131. A titoknok a philosophiai osztály márczius 7-ki III. értekezleti ülése jegyzőkönyve után jelenti: hogy Greguss Ágost r. t. elfoglaltsága miatt, az osztály jegyzőségétől magát felmentetni kéri; s hogy az osztály Ney Ferencz lev. tagot bízta meg a jegyzői teendővel, ki azokat el is vállalta.

Tudomásul van.

132. A titoknok továbbá a philosophiai osztály apr. 4-ki IV-ik értekezleti ülése jegyzőkönyvéből jelenti, hogy a nevezett osztály *Apáczai Csere János Logikácskája* ki nyomtatását ismét sürgeti.

Miután az Akadémiának ez ügyben van már határozata, s mivel az idei költségvetésben fel is van véve, következőleg kinyomtatásának nincs semmi akadály: az elrendeltetvén, tudomásul vétetik.